

De staakboon

De staakboon, ook wel stokboon genoemd, is een slingerplant die groeit langs staken (stokken) of touw. De staakboon verlangt een beschutte groeiplaats en een droge, warme grond. De plant haalt stikstof uit de lucht in plaats van uit de bodem. De staakbonenteelt is in onze streek dan ook tot bloei gekomen dankzij de droge zandgronden en de mest uit de kippenhouderij.

De staakbonenteelt is zeer arbeidsintensief. Dit paste goed in onze streek met grote tuindersgezinnen. Vele handen maakten licht werk. Toen het plukken van de groene peulen niet meer rendabel was, is de staakbonenteelt rondom Hegelsom gespecialiseerd in de export van zaadbonen naar alle windstreken.

Het relatief korte teeltseizoen van de staakboon loopt van mei tot september. In die vijf maanden moet er ontzettend veel werk worden verzet. Nog altijd gebeurt er veel met de hand. Door de kleinschaligheid van de teelt vind je rondom de dorpen nog altijd veel staakbonen.

De Staakbonenroute is een fietsroute van zo'n 34 kilometer en voert u door de volgende dorpskernen:

Meterik

Meterik is gegroeid als kransakkerdorp op de rand van het akkercomplex Molenveld. De dorpskern kenmerkt zich door de Kerk, de pastorie en de huizen en boerderijen uit begin 20e eeuw. Aan de gebouwen rondom de kerk kunt u zien dat het een vermogend dorp was.

Hegelsom

Pastoor-Deken Debije stichtte in 1933 zijn kerk in het midden tussen De Hei en D'n Diek. Zo ontstond de kern Hegelsom. De relatief arme zandgrond stimuleerde de boeren tot het houden van kippen en het telen van staakbonen. Dit zijn dan ook de symbolen van het dorp geworden.

Horst

Het dorp Horst is in de middeleeuwen ontstaan, aanvankelijk onder de naam Berkele. In de 11e eeuw was er in Berkele al een kapel ter ere van de Heilige Maagd, waar omheen zich winkeliers en handelaren vestigden. Door het ontstaan van Kasteel Huys ter Horst (ca. 1350) is de naam Horst overgenomen.

Veel meer dan alleen staakbonen

De staakbonenteelt zorgt steeds weer voor een andere beleving van het landschap. Het poot-, groei- en oogstseizoen leveren immers steeds een wisselend beeld op. Als u die variatie wilt ervaren in samenhang met het ontstaan en de geschiedenis ervan, heeft deze fietstocht veel te bieden. Neem er de tijd voor en kijk om u heen.

Een buitengebied waarin het goed wonen, werken en recreëren is. Daar zetten wij ons graag voor in!

Landschap Horst aan de Maas heeft diverse bijzondere themaroutes uitgestippeld in de regio. Beleef al wandelend of fietsend het boeiende cultuur- en natuurlandschap van Horst aan de Maas en ervaar zelf wat het met u doet.

Kijk voor alle routes op www.landschaphorstaandemaas.nl

Met medewerking van:
Dorpsraad Hegelsom en Dorpsraad Meterik.

De routestructuren worden mede mogelijk gemaakt door:

Topografische ondergrond © Topografische Dienst Kadaster, Emmen.

- 80** Fietsrouteknooppunten
- 8** Zie tekst andere zijde
- P** Parkeerterrein / startpunt

- H** Horeca
- SH** Seizoenshoreca
- Half verharde of onverharde wegen
- Verharde wegen

Nodig voor één ha staakbonen:
40 kg pootgoed,
1400 palen, 200 kg ijzerdraad (5.600 m) en
100 kg bonentouw (22.500 m).

Staakbonenroute

rondom Hegelsom 34 km

Prijs € 1,-

Staakbonenroute - Tussen toekomst en traditie

1. Informatiekiosk Staakbonen

Op het veld van staakbonenteler Thijs Bouten staat een informatiekiosk waar u alles kunt lezen over staakbonen. Nieuwsgierig naar de verscheidenheid aan soorten? Of wilt u meer weten over de teeltseizoenen? Loop dan even binnen bij de informatiekiosk.

Verskillende soorten staakbonen

2. Asdonckerbeemd

Langs de verbindingsweg Horst-Sevenum, ligt de Asdonckerbeemd. Beemd staat voor laag land en verwijst naar de groengronden nabij oude buurtschappen. Dankzij waterbeheersing is deze grond geschikt geworden voor landbouw. Doordat de oorspronkelijke verkaveling bewaard is gebleven, komt u hier nog altijd kleinschalige, intensieve teelten tegen, zoals staakbonen.

3. Dijkerheide

Dit gebied was tot ongeveer 1900 een heidegebied dat werd gebruikt voor begrazing met schapen. Toen de behoefte aan akkergrond toenam en bovendien kunstmest werd uitgevonden, vonden grootschalige ontginningen plaats. Het beeld van de Dijkerheide veranderde ingrijpend, maar het open karakter bleef behouden. In deze openheid heeft zich grootschalige vollegrondsteelt ontwikkeld, met een intensivering naar glastuinbouw zoals in het gebied Californië.

Grootschalige teelt Dijkerheide

4. Natuurgebied 't Ham

In het oude beekdal van de Grootte Molenbeek ligt natuurgebied 't Ham. Het gebied is altijd te nat geweest voor goed agrarisch gebruik. Daarom werd in de jaren '30 de Grootte Molenbeek hier rechtgetrokken in een poging de gronden droger te maken. Echter zonder succes. Vanaf 2000 heeft 't Ham weer het beeld gekregen van de groengronden van voorheen en is de beek weer in zijn oorspronkelijke staat terug gebracht. Het Landschapspad vertelt u er meer over.

Groengronden, natuurgebied 't Ham

5. St. Annakapel

Wegen op de grens tussen een beekdal en hoger gelegen landbouwgronden zijn vaak historisch. Aan de St. Annaweg treft u de St. Annakapel aan, vernoemd naar de moeder van de Heilige Maagd Maria. De iets verderop gelegen Vrouwboomweg is vernoemd naar een reeds lang geleden verdwenen boom waarin een Maria-beeldje stond.

St. Annakapel

6. Hoogveld

Ten noordwesten van het beekdal ligt het bedrijventerrein Hoogveld. Vroeger was dit een agrarisch gebied waar de Horstenaren hun graan verbouwden. De grond werd vruchtbaar gemaakt door de mest uit de potstallen, vermengd met stro en heideplaggen, op het land te verspreiden. Deze manier van mesten verhoogde de grond elk jaar met ongeveer 1 mm. Uit de circa 1 meter dikke humuslaag blijkt dat deze gronden ongeveer 1000 jaar op deze manier zijn gebruikt. De naam Hoogveld is nu ook duidelijk.

7. D'n Afgang en Melatenweg

In de late middeleeuwen werd deze plek als uithoek gebruikt om besmettelijke zieken en zwervers uit het dorp naar te verbannen. De grond was immers zompig en ongeschikt voor landbouw. Dat 'melaten' een verbastering is van 'melaatsen' past wel, maar is nooit bewezen. Dit 'onland' biedt nu plaats aan vele burgers en fraaie landhuizen.

8. Huys ter Horst

Kasteel Huys Ter Horst dateert van rond 1350. Tot 1820 was het bewoond, daarna raakte het in verval. Vanuit de uitkijktoren hebt u een prachtig uitzicht op de ruïne.

9. Kasteelboerderijen

Zware monumentale bomen markeren vaak historische plekken in het landschap. Dat merkt u bijvoorbeeld bij de voormalige kasteelboerderijen De Helpeney, Campsplaats, Meerlohof en De Wevert. Tegenover de Helpeney ligt het in 2009 geopende Parkhotel, met de contouren van een hedendaags kasteel. Hier worden oude en nieuwe monumenten in één landschapsbeeld gevat.

De Helpeney

10. Veld Oostenrijk

Het oud-Nederlandse 'rik' staat voor 'rij' of 'reeks', wat in de naam Veld Oostenrijk betekent: een lintbebouwing ten oosten van het 'Veld'. Het 'Veld' verwijst naar een complex gemeenschappelijke akkers. Van de oude boerderijen zijn er nog veel bewaard gebleven. Bijvoorbeeld de Gortmeule, nu een kleinschalige camping met de status landgoed. Maar ook intensieve landbouwtechnologie is ontstaan op dit eeuwenoude akkerland. Limseeds ontwikkelt hier nieuwe aspergerassen, uitgezet op strak afgebakende percelen.

11. Molen Eendracht Maakt Macht

De molen Eendracht Maakt Macht is in 1899 gebouwd. Dankzij de opbrengst van de molen en eendrachtige samenwerking van alle dorpsbewoners kon de Meterikse kerk worden gebouwd. Vandaar de naam van de molen. In en rondom de molen is het project 'Van Grond tot Mond' ingericht, om u kennis te laten maken met de teelt van diverse granen, het malen van meel voor consumptie en het bakken van brood in een houtgestookte oven.

Molen Meterik

12. Molenveld en Schadijk

In het verleden hebben vele soorten molens het Molenveld omringd om het graan te verwerken dat in de regio werd verbouwd. Aan de noordkant van het Molenveld grenst de goed bewaard gebleven lintbebouwing van Schadijk. Schadijk is een van de oudste buurtschappen van de regio. Er zijn sporen gevonden van bewoning in de vroege ijzertijd, ±700 voor Christus.

13. Schadijkse Bossen

Vroeger waren hier uitgestrekte heidevelden. Boeren staken er plaggen en lieten er schapen grazen. Zo ontstonden kale plekken en kreeg de wind vrij spel. Zandverstuivingen waren het gevolg en zijn de oorzaak van het heuvelachtige karakter in een groot gedeelte van dit bos. Al voor 1850 werd een deel bebost om het Molenveld tegen verstuivingen te beschermen. Later ging men de zandverstuivingen grootschaliger te lijf door meer delen te bebossen met grove dennen. In 2006 besloot men de biologisch-waardevolle stuifduinen te herstellen en werd 50 ha bos gerooid. De Tweede Wereldoorlog is niet ongemerkt aan de Schadijkse Bossen voorbijgegaan. Veel onderduikers vonden in de bossen aanvankelijk een veilig onderkomen.

Begrazing in de Schadijkse Bossen